

З. М. ЛАСТОВЕЦЬКА-СОЛАНСЬКА

Ластовецька-Соланська Зоряна Миколаївна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії музики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка.
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6606-9831>

«ФОРТЕПІАННІ П'ЄСИ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА» МИКОЛИ ЛАСТОВЕЦЬКОГО: ОБРАЗНО-ТЕМАТИЧНИЙ ВИМІР

Виявлено гостру актуальність у створенні творів для дітей дидактичного спрямування. Розглянуто та охарактеризовано фортепіанний доробок сучасного українського композитора, члена Національної спілки композиторів України Миколи Ластовецького. Проаналізовано його п'ять збірників «Фортепіанних п'єс для дітей та юнацтва», виданих останніми роками, призначених для піаністів з різним рівнем підготовки – від початкового до фахового. Вказано, що значну частину мініатюр композитор об'єднав у цикли за певним образно-тематичним, драматургічним чи композиційним стержнем. Акцентовано увагу на жанрових (пісенних, танцювальних, маршових) та багатогранних образно-тематичних пріоритетах фортепіанних композицій. Серед провідних сфер виокремлено дитячу і народно-національну тематику, казкові та легендарно-міфологічні сюжети, ритуально-обрядові дійства, образи природи, історичні теми, лірико-романтичні рефлексії, орієнтальну, релігійну тематику, образи птахів і тварин. Означено пріоритетні напрямки – народно-національний та сфера лірики. Виявлено, що низка творів відзначаються яскравою національною специфікою, бойківським народнопісенним колоритом. Виділено програмно-зображальний та асоціативний характер більшості мініатюр. Констатовано, що образно-тематичні, жанрово-стильові, композиційні та семантичні засоби аналізованих фортепіанних композицій позначені креативністю думки М. Ластовецького. Вперше в українській фортепіанній музиці він поєднав додекафонну техніку з бойківським фольклором («Раціональні ескізи»), вжив термін «переспіви» для окреслення окремого жанрового різновиду («Легкі фортепіанні «переспіви» галицьких ягілок»), створив «П'ятдесят поліфонічних п'єс-канонів на теми українських народних пісень». Відзначено важливість навчання нинішньої генерації юних піаністів на творах українських композиторів минулого та сучасності.

Ключові слова: композитор М. Ластовецький, творчість для дітей, фортепіанний доробок, жанр.

Постановка проблеми. Створення музики для дітей є надважливим і морально відповідальним завданням. Адже нотні взірці, які опановують під час навчання підростаючі музиканти, значною мірою проєктують музичний смак та формують індивідуальний музичний тезаурус. Українські композитори минулого та сьогодення активно приклалась до ділянки написання музики для дітей, щедро по-

повнивши скарбницю національного педагогічного репертуару. Одним з митців, який плідно працює в означеному напрямку, є сучасний український композитор Микола Ластовецький, випускник Львівської консерваторії імені М. В. Лисенка по класу композиції професора Романа Сімовича.

Аналіз творчого доробку М. Ластовецького, специфіка його жанрових пріоритетів належать до кола наукових зацікавлень І. Бермес¹, Н. Мойсеєнко², В. Грабовського³, Л. Ластовецької⁴, М. Ярко⁵, Н. Дикої⁶, Є. Косинської⁷, О. Ковальської-Фрайт⁸, О. Німилович та О. Дзюк⁹, Л. Соловей та О. Дмитрієвої¹⁰, Н. Семків¹¹, Б. Пица¹², І. Рудзінської¹³, З. Лельо¹, Л. Путятицької², Я. Гордельянової³, О. Рудавської⁴, Н. Хиляк⁵ та ін.

¹ Бермес І. Життєві домінанти Миколи Ластовецького // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Рівне, 2009. Вип. 15 (т. I). С. 225-232.

² Мойсеєнко Н. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (спроба аналізу): Методична розробка. Дрогобич, 2007. 14 с.; Мойсеєнко Н. Додекафонна техніка письма в сучасній фортепіанній музиці (на прикладі циклу «Раціональні ескізи» М. Ластовецького // Молодь і ринок: щомісячний науково-педагогічний журнал. Дрогобич, 2015. № 9 (128) вересень. С. 163-170; Мойсеєнко Н. Методичні рекомендації по вивченню додекафонної техніки письма на прикладі фортепіанного циклу «Раціональні ескізи» М. Ластовецького // Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (зошит 4). Дрогобич: П'єсо, 2018. С. 129-141.

³ Грабовський В. Сурми творчості Миколи Ластовецького (про автора) // Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва. Зошит 1. Львів : ТеРус, 2007. С. 7-8.

⁴ Ластовецька Л. Жанр обробки народної пісні у хоровій творчості Миколи Ластовецького (на прикладі обробки «Зажурили сі буйні гори») // Молодь і ринок: щомісячний науково-педагогічний журнал. Дрогобич, 2012. № 9 (92). С. 121-125; Ластовецька Л. Аналіз хорового циклу Миколи Ластовецького «Мелодії смутку і надій» на слова Лесі Українки // Українська музика. Львів, 2018. Вип. 1 (27). С. 59-68; Ластовецька Л. Жанрово-стильова парадигма кантати «Пісня про Чорновола» Миколи Ластовецького // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Рівне : РДГУ, 2018. Вип. 28. С. 268-274.

⁵ Ярко М. Здобутки особистості: Творчий портрет композитора М. Ластовецького // Галицька зоря. 1997. № 4. 11 січня.

⁶ Дика Н. Передне слово // Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва. Зошит 1. Львів : ТеРус, 2007. С. 3-4.

⁷ Косинська Є. Методичні рекомендації щодо музичної інтерпретації художньо-образної сфери «Раціональних ескізів» Миколи Ластовецького (на основі вражень і роздумів) // Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (зошит 4). Дрогобич: П'єсо, 2018. С. 142-145.

⁸ Ковальська-Фрайт О. Сучасний композитор і фольклор (фортепіанні п'єси Миколи Ластовецького для молоді) // Студії мистецтвознавчі. Київ : ІМФЕ НАН України, 2008. Число 2 (22). С. 116-121; Фрайт О. Фортепіанні альбоми та цикли українських композиторів для дітей: історія і сучасність: навчально-методичний посібник. Дрогобич : Ред.-вид. відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2013. 100 с.

⁹ Німилович О., Дзюк О. Фортепіанні цикли «Бойківські образки» та «Бойківське весілля» Миколи Ластовецького та їх роль у збагаченні навчально-педагогічного репертуару // Молодь і ринок: щомісячний науково-педагогічний журнал. Дрогобич, 2009. № 1 (48). С. 16-21.

¹⁰ Соловей Л., Дмитрієва О. Штрихи до творчого портрету Миколи Ластовецького. Дрогобич, 2007. 25 с.

¹¹ Семків Н. Присвятні кантати М. Ластовецького // Галицька зоря. 2001. № 3. 2 лютого. С. 5.

¹² Пиц Б. Авторський концерт Миколи Ластовецького // Галицька зоря. 1998. 23 червня.

¹³ Рудзінська І. М. Аналітично-виконавський аналіз : Методична розробка «М. А. Ластовецький Дитячі п'єси для фортепіано». Старий-Самбір, 2002. 34 с.

Мета розвідки – окреслити вектори образно-тематичного діапазону фортепіанного доробку М. Ластовецького на прикладі п'яти зошитів «Фортепіанних п'єс для дітей та юнацтва».

Виклад основного матеріалу. Творчість М. Ластовецького демонструє значне жанрове та стильове розмаїття. Одним з пріоритетних у його доробку є жанр фортепіанної музики, представлений дуже широко і багатоаспектно. Це підтверджують п'ять зошитів (збірників) «Фортепіанних п'єс для дітей та юнацтва»⁶, які побачили світ впродовж останніх дванадцяти років (2007, 2015, 2016, 2018, 2019). Загалом, п'ять зошитів фортепіанних творів М. Ластовецького вміщують 248 композицій: 43 – перший зошит, 23 – другий, 52 – третій, 51 – четвертий і 79 – п'ятий⁷. Таким чином констатується їх кількісне зростання від збірника до збірника.

Незважаючи на назву, в якій адресатом творів вказані діти та юнацтво, значна частина композицій призначена для досвідчених піаністів, здатних без труднощів долати складні технічні завдання. Зокрема, це стосується двох скерцо, двох поем та двох рондо з другого зошита, сонати та двох «романтичних» експромтів з третього зошита, «Раціональних ескізів (дванадцяти п'єс в додекафонній техніці)» з четвертого зошита та ін.

Хоча в назві усіх п'яти зошитів фігурує слово «п'єси», насправді жанрова палітра збірників значно ширша та різноманітніша. В них зустрічаються твори великої та середньої форми (соната, варіації, скерцо, поеми, рондо, балади), сюїти, окремі різножанрові п'єси (експромти, прелюдії, ноктюрни, регтайми, легенди, коломийки, ягліки, андантіно, «пісні без слів», інтермецо, марші, коліскові, веснянки, ладкан-

¹ Лельо З. Музика для дітей Миколи Ластовецького крізь призму творчості відділу загального фортепіано. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2017/11/29/> (дата звернення 22.12.2019); Лельо З. Всеоб'єднуюча сила музики Миколи Ластовецького. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2017/12/22/> (дата звернення 22.12.2019); Лельо З. Із серії – «Відлуння фестивалю». Музика народжена у серці, або Скарбничка народної мудрості Миколи Ластовецького. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2018/03/05/> (дата звернення 22.12.2019); Лельо З. Весняний дарунок дітям, або мандри відділу загального фортепіано. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2018/04/05/> (дата звернення 22.12.2019); Лельо З. Друковані новинки Миколи Ластовецького. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2019/10/24/> (дата звернення 22.12.2019); Лельо З. Микола Ластовецький: дух творчості на перетині віків. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2019/11/13/> (дата звернення 22.12.2019).

² Путятницька Л. Псалми Давида. Дрогобич, 2004. 48 с.

³ Гордельянова Я. Цикл М. Ластовецького «12 раціональних ескізів в додекафонній техніці» для фортепіано (до питання жанру стильового синтезу). URL : https://www.academia.edu/37491873/M.Lastovetsky_s_cycle_Twelve_rational_sketches_in_dodekafony_for_piano_to_the_question_of_the_genre_of_stylistic_synthesis_ (дата звернення 22.12.2019).

⁴ Рудавська О. Великодні ягліки в переспівах Миколи Ластовецького. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2019/05/17/> (дата звернення 22.12.2019).

⁵ Хиляк Н.-М. Кантатно-ораторіальна та симфонічна творчість М. Ластовецького: жанрово-стильові особливості. Дипломна робота для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Львів, 2019. 47 с.

⁶ Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва. Зошит 1. Львів : ТеРус, 2007. 100 с.; Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (зошит 2). Дрогобич : Коло, 2015. 116 с.; Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (зошит 3). Дрогобич : П'єсвіт, 2016. 128 с.; Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (зошит 4). Дрогобич : П'єсвіт, 2018. 148 с.; Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (зошит 5). Дрогобич : П'єсвіт, 2019. 148 с.

⁷ Там само.

ки, бурлески, *adagio* та ін.), окремі «класичні» танці (вальси, галопи, гавоти), етюди, поліфонічні композиції (канони, *basso ostinato*).

Значну частину мініатюр композитор згрупував у цикли, об'єднавши їх певним образно-тематичним, драматургічним чи композиційним стержнем. Це, зокрема, «Дитяча мозаїка»¹, «Бойківські образки (маленька сюїта)»², «П'ять прелюдій і постлюдія»³ і «Бойківське весілля»⁴ з першого зошита; «Дитячий калейдоскоп»⁵, три «Маленькі старовинні вальси», «Дві “регтайм-стилізації”» («Міні регтайм» і «Міді регтайм»), «Дві “орієнтації”» («Арабеска» і «Східна легенда»), «Два рондо» («Фольк-рондо» і «Святкове рондо»), «Два скерцо» («Буфон» і «Навздогін»), «Дві поеми» («Повернення» і «Поема-легенда») з другого зошита; «Два маленькі бойківські танці» («Швидкий» і «Помірний (варіації)»), «Музичні обрії»⁶, «Маленька «сонечкова» сюїта»⁷, сюїта «Про короля Данила, його сина Лева, принцесу Констанцію та заснування Львова (вісім музичних сторінок з історії України XIII століття)»⁸, три «Маленькі старовинні вальси» (у т. ч. № 6 вальс-бостон), «Два “романтичні” експромти» з третього зошита; 37 «Легких фортепіанних “переспівів” га-

¹ «Подільський танець», «Пудель і ротвейлер», «Ліричний наспів», «Маленька дума», «Грайливий настрій», «Казка надобраніч», «Ігорчик – зайчик-стрибайчик», «Сумний настрій», «Питання та відповідь», «Пташенятка щибетає», «Жартун», «Театральний романс», «Скерцино», «Пустун-кривляка (скерцо)».

² «Бойківська коломийка», «Танець поважних газдів», «Танець газдинь», «Бойківський танець», «Штаер (рухливий танок)».

³ «Картина Левченка», «Маленький химерний вальс», «Кіноностальгія», «Картина Пимоненка», «“Романтична” прелюдія», «Постлюдія дощу».

⁴ Дія перша – «Обряд»: «“Надобридень” (Благословенство)», «Весільні музики (Музики заходять до хати)», «Ладканка («До барвінку»)», «“Надобридень” (Шляхоцький)», «Ладканка («До вікна)», «“Надобридень” (Хлопський)», «Марш-танець (сватів)», «Колискова-думка (Віншування музик)», «Молитва (“Святий Миколай”)».

⁵ «Сонячний ранок», «Бабусина казочка», «Гра в м'ячика», «Пробач мені мамо», «Дощик накрапає», «“Діточа” коломийка», «Про що розповіла легенда», «Андантино», «Сумний горобчик взимі», «*Meditation* (роздум)».

⁶ «На рідних просторах», «Марш сміливців», «Пісня мандрівника», «Скарга малюка (не пускають на вулицю)», «Дві подружки», «Радісний день (для Адрианчика)», «Веселий настрій», «Подільська хороводна», «Дрогобицька полька (для Флоріанка)», «Люба коломийка», «Завзятий козачок (скерцино)», «Народний наспів», «Народний парафраз», «“Гандзя” (подільський етюд)», «“Гуцулка” (карпатський етюд)», «“Аладдін” (східний етюд)», «Інтермеццо», «*Adagio romantico*», «Танець метеликів на лузі (весна)», «Впали роси на покоси... (літо)», «Жовте листячко летить... (осінь)», «В очікуванні свята (зима)», «Бурлеска», «Ностальгія (хвилюючий спомин)», «Поліфонічна прелюдія», «Заповітна мрія», «Клоунада (антре)», «Вечірній пейзаж», «Лялькова колисанка», «Маленький ноктюрн».

⁷ «Прийди, прийди, сонечко», «Вийшло, вийшло сонечко», «Сонечко усміхається (привітальний танок)», «Сонечко-вальс», «Життєдайне ясне сонечко». Всі частини об'єднує великосекундова інтонація, що втілює семантичний зміст прохання, «заклички до сонця».

⁸ «Ранкова молитва в стародавньому Галичі Року 1238 (з нагоди його повернення до князя Данила та початку відродження об'єднаної держави)», «Інавгурація короля Данила Галицького (урочища церемонія коронування та сходження на престол) року 1253», «Молодий княжич Лев (син короля Данила)», «Принцеса Констанція (донька угорського короля Бели IV – наречена княжича Лева)», «Придворний весільний танець з XIII ст. (княжича Лева та принцеси Констанції)», «Панегірик королю Данилу Галицькому (воїну, об'єднувачу українських земель, засновнику міста Львова)», «Різдвяна ніч Року 1256 (на львівському Високому Замку)», «Дитяча шедрівка Нового Року 1257» (на львівському майдані)».

лицьких ягілок»¹, «Раціональні ескізи (дванадцять п'єс в додекафонній техніці)»² з четвертого зошита; «Десять мелодій легеньких для віртуозів маленьких»³, «П'ятдесят поліфонічних п'єс-канонів на теми українських народних пісень»⁴, «Дві ліричні «рок-балади»», «Два Basso ostinato» і «П'ятнадцять маленьких старовинних вальсів»⁵ з п'ятого зошита.

Фортепіанні композиції М. Ластовецького відзначаються жанровими (пісенними, танцювальними, маршовими) та багатогранними образно-тематичних пріоритетами. Серед останніх можна виділити наступні:

– дитяча тематика.

Зацікавлення нею виникло в М. Ластовецького ще в ранній, «подільський» період його творчості, під впливом дядька композитора, дитячого письменника, педагога, лауреата обласних премій Миколи Никаноровича Магери.

Твори цієї групи веселого, радісно-грайливого, святкового характеру. Специфічно маркованими для дитячої уяви та дитячого сприйняття є назви 14-ти композицій з «Дитячої мозаїки» («Казка надобраніч», «Ігорчик – зайчик-стрибайчик», «Пташенятко щebetає», «Жартун», «Пустун-кривляка» та ін.) з першого зошита; десяти п'єс з «Дитячого калейдоскопу» з другого зошита («Гра в м'ячика», «“Діточа” коломийка», «Дощик накрапає», «Сумний горобчик взимі» та ін.), твори з «Музичних обрїїв» («Скарга малюка (не пускають на вулицю)», «Дві подружки», «Веселий

¹ «Кривий танець», «Качата, гусята», «А вже весна скресла», «Голубка», «Ой ти травко», «Пливе качур», «Мишка і котик», «Ішов Журило», «Ой зажену я», «Розлилися води», «Хто видав», «Голубка», «Ой зацвили фіялоньки», «Галя», «Де ти їдеш, Романочку», «А на церкві хрест», «Травко-муравко», «Кривий танець», «Ходить жучок», «Огірочки», «Перепеличин чоловік», «На широкім Дунаю», «Їде, їде Зельман», «Подольночка», «Жучок», «Чирик», «Шум», «Царівна», «А там в саду», «Вербовая дощечка», «Ой яворе, явороньку», «Посаджу я грушечку», «Ой зацвив горошок», «Ой Рудаю, Рудаєньку», «Кроковее колесо», «Ой як, як», «Ягіл ягілочка».

² «Мрійновтома», «Забуті фанфари», «Подих вальсу», «Розумна коломийка», «Запрошення до гавоту», «Драматичний етюд», «Міні-бурлеска», «Сходження на Голгофу», «Ритуальне дійство», «Короткі варіації», «Ремінісценції».

³ «Веснянка», «Колядничка закличка», «Замовлянка дощу», «Пастуша ладканка», «Ой ти, Настасько», «Козацька переможна», «Ліричний наспів», «Пісня без слів», «Скерцино *in C*», «Скерцино *in a*».

⁴ Канони *C-dur* «Коли-м була мала, мала...», *C-dur* «Ой любив та кохав...», *a-moll* «Чого, мила, губи дмеш», *a-moll* «Чом, чом не прийшов», *a-moll* «На вулиці скрипка грає», *G-dur* «Ой черчику та горобчику», *G-dur* «Ой літає чорна галочка», *G-dur* «Ой на горі жито... сидить зайчик», *G-dur* «В Катерини кудрі в'ються», *e-moll* «Зелений дубочку», *e-moll* «Ой ти знав, нащо брав», *e-moll* «Ішов козак потайком», *e-moll* «Ой гиля, гиля», *e-moll* «Ой хмелю ж мій, хмелю», *e-moll* «Думи мої, думи мої», *e-moll* «Ой продала дівчина курку», *e-moll* «Ой на гору козак воду носить», *F-dur* «Котилася бочка», *F-dur* «Пішла мати на село», *F-dur* «Дівка в сінях стояла», *F-dur* «Ой за гаєм, гаєм», *d-moll* «Чи я не хороша», *d-moll* «Піють півні», *D-dur* «Ой ішов я вулицею раз, раз», *D-dur* «Тихо, тихо Дунай воду несе», *B-dur* «Гей, дівчата, в ряд ставаймо», *g-moll* «Одна гора високая», *g-moll* «Чоловіче, чоловіче», *g-moll* «Дрібний дощик іде», *g-moll* «Ой у полі три криниченьки», *g-moll* «Котилася зірка», *g-moll* «Червоная ружа трояка», *g-moll* «Ой на горі калина», *g-moll* «Чого ж вода каламутна», *g-moll* «Ой не ходи, Грицю», *A-dur* «Бодай же ти, дівчинонько», *A-dur* «Здалека-с ми приїхали», *fis-moll* «Ой у полі жито», *fis-moll* «Ой у полі тихий вітер віє», *fis-moll* «Та було в батька три дочки», *c-moll* «Ой Марічко, чичері», *c-moll* «Ой, гай мати», *c-moll* «Ой піду я на базар», *E-dur* «Ой сад-виноград», *E-dur* «Ой од моря та й до моря», *E-dur* «Ой мамунцю, думай», *As-dur* «Гуляв чумак на риночку», *As-dur* «Через дорогу – там кума моя», *f-moll* «Дівчинонька по гриби ходила», *b-moll* «Да куди їдеш, Явтуше».

⁵ *a-moll*, *G-dur*, *a-moll*, *g-moll*, *a-moll*, *f-moll(orientale)*, *d-moll (orientale)*, *G-dur*, *d-moll*, *F-dur*, *d-moll*, *e-moll*, *a-moll*, *F-dur*, *e-moll*.

настрій», «Лялькова колісанка» та ін.), «Маленької “сонечкової” сюїти» з третього зошита; ягільки «Качата, гусята», «Мишка і котик», «Ходить жучок» з четвертого зошита; «Десять мелодій легеньких для віртуозів маленьких» з п'ятого зошита. Очевидно, декотрі п'єси стали творчою лабораторією для навчання власних дітей та онуків композитора, що відображено у назвах-присвятах («Ігорчик – зайчик-стрибайчик», «Колискова для Зорянки», «Радісний день (для Адріанчика)», «Дрогобицька полька (для Флоріанка)»).

– народно-національна тематика.

У всіх зошитах особливе місце належить творам з яскраво вираженою культурно-національною конотацією, в яких присутні лексичні звороти, приманні бойківському та подільському регіонах. Зокрема, це «Маленька дума», «Подільський танець», «Бойківські образки (маленька сюїта)» («Бойківська коломийка», «Бойківський танець» та ін.), «Колискова з Поділля», «"Нова" коломийка», чотири «Веснянки», шість прелюдій, «Бойківське весілля» з першого зошита; «"Діточа" коломийка», «Фольк-рондо» з другого зошита; «Два маленькі бойківські танці»¹, «Музичні обрії» («Подільська хороводна», «Дрогобицька полька (для Флоріанка)», «Люба коломийка», «Завзятий козачок», «Народний наспів», «Народний парафраз», «"Гандзя" (подільський етюд)», «"Гуцулка" (карпатський етюд)», сюїта «Про короля Данила, його сина Лева, принцесу Констанцію та заснування Львова (вісім музичних сторінок з історії України XIII століття)» (в центрі – образ короля Данила на тлі інспірованих ним історичних подій) з третього зошита; тридцять сім «Легких фортепіанних «переспівів» галицьких ягілок» (показово, що термін «переспіви» для позначення одного з жанрів фортепіанної музики М. Ластовецький серед українських композиторів використав вперше), «"Розумна" коломийка» з четвертого зошита; «Козацька переможна» (з «Десяти мелодій легеньких для віртуозів маленьких») та «П'ятдесят поліфонічних п'єс-канонів на теми українських народних пісень» з п'ятого зошита.

– ритуально-обрядові дійства.

Цей образно-тематичний блок широко презентований, він тісно пов'язаний з танцювальною стихією, з фольклорним первнем. До цієї групи також можна зарахувати численні веснянки, гаївки та ягільки, – як обрядові пісні, виконувані давніми слов'янами на початку весни, пов'язані з наближенням весняно-польових робіт.

До цієї групи належать чотири веснянки, «Танець поважних газдів», «Танець газдинь», «Штаєр» (з «Бойківських образків»), перша дія «Обряд» («Надобридень (Благословенство), «Весільні музики (Музики заходять до хати)», «Надобридень» (шляхоцький і хлопський), «Ладканки («До барвінку» і «До вікна»), «Марш-танець (сватів)», «Колискова-думка (Віншування музик)» сюїти «Бойківське весілля» з першого зошита; два скерцо («Буфон» і «Навздогін») з другого зошита; концертна фантазія «Поклоніння Дажбогу – Сонцю (предковичне обрядове дійство)», сюїта «Про короля Данила...» («Інавгурація короля Данила Галицького Року 1253 (урочиста церемонія коронування та сходження на престол)», «Придворний весільний танець з XIII ст.») з третього зошита; 37 «Легких фортепіанних «переспівів» галицьких ягілок» (ягільки – це давня галицька назва ігор-хороводів, пов'язаних із воскресінням природи, які виникли в часи язичництва), «Запрошення до гавоту», «Ритуальне дійство» (з «Раціональних ескізів») з четвертого зошита; «Веснянка», «Колядничка за-

¹ Їхні мелодії автор записав від троїстих музик на Турківщині (Львівська область).

кличка», «Замовлянка дощу», «Пастуша ладканка» (з «Десяти мелодій легеньких для віртуозів маленьких») з п'ятого зошита.

– образи природи.

Цей тематичний вектор представлений численними композиціями у всіх збірниках, як віддзеркалення єдності гармонійного внутрішнього єства та вищого закону організації природних явищ. Під враженнями споглядання картин природи М. Ластовецький написав п'ять прелюдій (дві з яких інспіровані чудовими пейзажами відомих українських художників П. Левченка і М. Пимоненка і «Постлюдію дощу» з першого зошита; «Сонячний ранок», «Дощик накрапає», «Сумний горобчик в зимі» з другого зошита; мікро-цикл «Пори року» («Танець метеликів на лузі (весна)», «Впали роси на покоси... (літо)», «Жовте листячко летить... (осінь)», «В очікуванні свята (зима)») всередині циклу «Музичні обрії», «Вечірній пейзаж», «Маленьку "сонечкову" сюїту» з вкрай «сонячно-дитячими» назвами частин («Прийди, прийди, сонечко», «Вийшло, вийшло сонечко», «Сонечко усміхається (привітальний танок)», «Сонечко-вальс», «Життедайне ясне сонечко»), «Поклоніння Дажбогу–Сонцю» з третього зошита; «переспіви» 37-ми галицьких ягілок з четвертого зошита (в т.ч. «Ой ти, травко», «Розлилися води», «Травко-муравко», «На широкім Дунаю», «А там в саду», «Ой яворе, явороньку», «Посаджу я грушечку» та ін.); поліфонічні п'єси-канони з п'ятого зошита «Зелений дубочку», «Тихо, тихо Дунай воду несе», «Одна гора високая», «Дрібний дощик іде», «Ой на горі калина», «Ой у полі жито», «Ой у полі тихий вітер віє», «Ой сад-виноград», «Ой од моря та й до моря» та ін.

Варто відзначити, що серед пір року найбільше музичних присвят у композитора отримала весна (очевидно, цим можна також пояснити значну кількість у його доробку веснянок і ягілок). Це засвідчують «Весняний танок» і цикл з чотирьох веснянок з першого зошита; «А вже весна скресла», «Ой зацвили фіялоньки», «Подоляночка», «Вербовая дощечка», «Ягіл, Ягілочка» з «переспівів» ягілок у четвертому зошиті; «Веснянка», «Замовлянка дощу», «Пастуша ладканка» з «Десяти мелодій легеньких для віртуозів маленьких» з п'ятого зошита.

– образи птахів і тварин.

Орнітологічні та зоологічні теми в п'яти зошитах М. Ластовецького отримали значну кількісну музичну характеристику. Тут варто назвати такі твори: «Пудель і ротвейлер», «Пташенятко щебетає» з першого зошита; «Сумний горобчик взимі» з другого зошита; «Качата, гусята», «Голубка», «Пливе качур», «Мишка і котик», «Ходить жучок», «Перепеличин чоловік», «Жучок», «Чижик» з «переспівів» ягілок у четвертому зошиті; «Ой черчику та горобчику», «Ой літає чорна галочка», «Ой продала дівчина курку», «Ой на горі жито... сидить зайчик», «Піють півні» з п'ятого зошита.

– казкові та легендарно-міфологічні сюжети.

Ця лінія у фортепіанному доробку М. Ластовецького представлена наступними взірцями: «Казкою надобраніч» з першого зошита; «Бабусиною казочкою» з другого зошита; «Маленькою "сонечковою" сюїтою», «Аладдіном» з третього зошита та ін. До цієї тематичної ніші можна також віднести мініатюри «Про що розповіла легенда», «Східну легенду», дві поеми («Поєму-легенду» і «Поєму-повернення») з другого зошита.

– історична тематика.

Центральна позиція серед музичного втілення історичної тематики належить сюїті «Про короля Данила, його сина Лева, принцесу Констанцію та заснування Львова (вісім музичних сторінок з історії України XIII століття)» з третього зошита.

Також сюди відносимо «Козацьку переможну» з п'ятого зошита, в основі якої – історична народна пісня «Максим, козак Залізник».

– лірико-романтичні рефлексії.

Цей тематичний вектор розмаїто втілений численними композиціями, він став острівцем лірико-філософського осмислення композитором «вічних тем». Сюди належать твори з красномовними для цієї групи назвами: «Ліричний наспів», «Театральний романс», три коліскові, «П'ять прелюдій і постлюдія» (у т. ч. «Маленький химерний вальс», «Кіноностальгія», ««Романтична» прелюдія») з першого зошита; «Андантино», «Meditation (роздум)», дві поеми з другого зошита; «Пісня мандрівника», «Інтермецо», «Adagio romantico», «Ностальгія (хвилюючий спомин)», «Заповітна мрія», «Маленький ноктюрн», «Два «романтичні» експромти» з третього зошита; «Мрійновтома», «Подих вальсу», «Драматичний етюд», «Ремінісценції» з «Раціональних ескізів» з четвертого зошита; «Ліричний наспів», «Пісня без слів», «Дві ліричні «рок-баллади» та 15 маленьких старовинних вальсів з п'ятого зошита.

– орієнтальна тематика.

«Орієнталізми» у фортепіанному доробку М. Ластовецького втілені в різних жанрах та формах. До цієї групи належать «Дві «орієнтації»» («Арабеска» і «Східна легенда») з другого зошита; «Аладдін (східний етюд)» з третього зошита та два «вальси orientale» з циклу «П'ятнадцять маленьких старовинних вальсів» з п'ятого зошита.

– релігійна тематика.

Сакральна тематика отримала в фортепіанному доробку індивідуально-своєрідну художньо-мистецьку реалізацію. Її репрезентують «Молитва («Святий Миколай»)» з першого зошита; «Ранкова молитва в стародавньому Галичі Року 1238...», «Різдвяна ніч Року 1256» та «Дитяча щедрівка Нового Року 1257» з третього зошита; «Раціональні ескізи» (у т. ч. «Сходження на Голгофу») з четвертого зошита; «Колядничка закличка» з п'ятого зошита.

«Раціональні ескізи» (дванадцять п'єс в додекафоній техніці) М. Ластовецького потребують окремої уваги, адже це перший цикл п'єс українського композитора, написаний в якості педагогічного репертуару для піаністів на основі дванадцятитонової техніки з використанням бойківського фольклору.

Отже, в ділянці створення музики для дітей М. Ластовецький не тільки творчо розвиває традиції попередників (М. Лисенка, Н. Нижанківського, В. Барвінського, В. Косенка, Л. Ревуцького, Б. Фільц та ін.), але й демонструє оригінальний композиторський почерк. Його фортепіанні композиції відзначаються своєрідністю та етнохарактерним колоритом, вони позначені яскравою музичною барвою Бойківщини та Поділля. «Новаторство у розробці фольклору переконливо свідчить про нову рису у стилістиці музичних творів композитора, а саме – неофольклоризм. Тут він продовжує традиції композиторів «нової фольклорної хвилі» – Л. Грабовського, Л. Дичко, Є. Станковича, М. Скорика та ін.», – зазначила музикознавець Н. Мойсеєнко¹.

Серед провідних жанрів його фортепіанного доробку – веснянки, прелюдії, коліскові, різноманітні танці (коломийки, галопи, вальси) та ін. До магістральних образно-тематичних ліній належать: дитяча і народно-національна тематики, казкові та легендарно-міфологічні сюжети, ритуально-обрядові дійства, образи природи, історичні теми, лірико-романтичні рефлексії, орієнтальна та релігійна тематики, образи птахів і тварин. Програмні назви багатьох творів сприяють виконавцям кра-

¹ Мойсеєнко Н. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (спроба аналізу): Методична розробка. Дрогобич, 2007. С. 7.

щому досягненню їхніх образів. Низка творів написана із застосуванням сучасної музичної мови, модерних засобів музичної виразовості (п'єси з сюїт «Бойківське весілля» та «Веснянки», «“Нова” коломийка», «Два “регтайми-стилізації”», «Дві ліричні “рок-балади”» та ін.). Окремі п'єси з «Раціональних ескізів» вперше у вітчизняній композиторській практиці поєднують додекафонну техніку на основі бойківського фольклору.

Показово, що композитор широко послуговується принципом циклізації. Серед розмаїтого фортепіанного доробку М. Ластовецького виділяються «П'ятдесят поліфонічних п'єс-канонів на теми українських народних пісень», аналогів яким в українській фортепіанній музиці, зокрема, для дітей та юнацтва, досі не було. Також вперше серед українських композиторів М. Ластовецький використав термін «переспіви» для позначення одного з жанрів фортепіанної музики.

Перспектива подальших розвідок полягає у розгляді фортепіанного доробку М. Ластовецького в жанрово-стильовому аспекті та в аналізі поліфонічних засобів, якими мистець оперує дуже вільно та майстерно. Девіз «українські композитори – дітям» повинен мати яскраву реалізацію в площині як подальшого поповнення скарбниці педагогічного репертуару, збагачення музично-виконавської традиції, так і їхнього наукового осмислення.

Стаття надійшла до редакції 15.10.2019 року.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Бермес І. Життєві домінанти Миколи Ластовецького // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Рівне, 2009. Вип. 15 (т. I). С. 225-232.
2. Гордельянова Я. Цикл М. Ластовецького «12 раціональних ескізів в додекафонній техніці» для фортепіано (до питання жанру стильового синтезу). URL : https://www.academia.edu/37491873/M.Lastovetsky_s_cycle_Twelve_rational_sketches_in_dodekafony_for_piano_to_the_question_of_the_genre_of_stylistic_synthesis_ (дата звернення 22.12.2019).
3. Грабовський В. Сурми творчості Миколи Ластовецького (про автора) // Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва. Зошит 1. Львів: ТеРус, 2007. С. 7-8.
4. Дика Н. Переднє слово // Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва. Зошит 1. Львів: ТеРус, 2007. С. 3-4.
5. Ковальська-Фрайт О. Сучасний композитор і фольклор (фортепіанні п'єси Миколи Ластовецького для молоді) // Студії мистецтвознавчі. Київ: ІМФЕ НАН України, 2008. Число 2 (22). С. 116-121.
6. Косинська Є. Методичні рекомендації щодо музичної інтерпретації художньо-образної сфери «Раціональних ескізів» Миколи Ластовецького (на основі вражень і роздумів) // Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (зошит 4). Дрогобич: П'єсо, 2018. С. 142-145.
7. Ластовецька Л. Аналіз хорового циклу Миколи Ластовецького «Мелодії смутку і надій» на слова Лесі Українки // Українська музика. Львів, 2018. Вип. 1 (27). С. 59-68.
8. Ластовецька Л. Жанр обробки народної пісні у хоровій творчості Миколи Ластовецького (на прикладі обробки «Зажурили сі буйні гори») // Молодь і ринок: щомісячний науково-педагогічний журнал. Дрогобич, 2012. № 9 (92). С. 121-125

9. Ластовецька Л. Жанрово-стильова парадигма кантати «Пісня про Чорновола» Миколи Ластовецького // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Рівне: РДГУ, 2018. Вип. 28. С. 268-274.
10. Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва. Зошит 1. Львів: ТеРус, 2007. 100 с.
11. Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (зошит 2). Дрогобич: Коло, 2015. 116 с.
12. Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (зошит 3). Дрогобич: П'єсвіт, 2016. 128 с.
13. Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (зошит 4). Дрогобич: П'єсвіт, 2018. 148 с.
14. Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (зошит 5). Дрогобич: П'єсвіт, 2019. 148 с.
15. Лельо З. Весняний дарунок дітям, або мандри відділу загального фортепіано. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2018/04/05/> (дата звернення 22.12.2019).
16. Лельо З. Всеоб'єднуюча сила музики Миколи Ластовецького. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2017/12/22/> (дата звернення 22.12.2019).
17. Лельо З. Друковані новинки Миколи Ластовецького. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2019/10/24/> (дата звернення 22.12.2019).
18. Лельо З. Із серії – «Відлуння фестивалю». Музика народжена у серці, або Скарбничка народної мудрості Миколи Ластовецького. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2018/03/05/> (дата звернення 22.12.2019).
19. Лельо З. Микола Ластовецький: дух творчості на перетині віків. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2019/11/13/> (дата звернення 22.12.2019).
20. Лельо З. Музика для дітей Миколи Ластовецького крізь призму творчості відділу загального фортепіано. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2017/11/29/> (дата звернення 22.12.2019).
21. Мойсеєнко Н. Додекафонна техніка письма в сучасній фортепіанній музиці (на прикладі циклу «Раціональні ескізи» М. Ластовецького // Молодь і ринок: щомісячний науково-педагогічний журнал. Дрогобич, 2015. № 9 (128) вересень. С. 163-170.
22. Мойсеєнко Н. Методичні рекомендації по вивченню додекафонної техніки письма на прикладі фортепіанного циклу «Раціональні ескізи» М. Ластовецького // Ластовецький М. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (зошит 4). Дрогобич: П'єсвіт, 2018. С. 129-141.
23. Мойсеєнко Н. Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва (спроба аналізу): Методична розробка. Дрогобич, 2007. 14 с.
24. Німилович О., Дзік О. Фортепіанні цикли «Бойківські образки» та «Бойківське весілля» Миколи Ластовецького та їх роль у збагаченні навчально-педагогічного репертуару // Молодь і ринок: щомісячний науково-педагогічний журнал. Дрогобич, 2009. № 1 (48). С. 16-21.
25. Пиц Б. Авторський концерт Миколи Ластовецького // Галицька зоря. 1998. 23 червня.
26. Пуцятицька Л. Псалми Давида. Дрогобич, 2004. 48 с.
27. Рудавська О. Великодні ягідки в переспівах Миколи Ластовецького. URL : <http://new.ddmu.org.ua/2019/05/17/> (дата звернення 22.12.2019).
28. Рудзінська І. Аналітично-виконавський аналіз: Методична розробка «М. А. Ластовецький. Дитячі п'єси для фортепіано». Старий Самбір, 2002. 34 с.
29. Семків Н. Присвятні кантати М. Ластовецького // Галицька зоря. 2001. № 3. 2 лютого. С. 5.
30. Соловей Л., Дмитрієва О. Штрихи до творчого портрету Миколи Ластовецького. Дрогобич, 2007. 25 с.

31. Фрайт О. Фортепіанні альбоми та цикли українських композиторів для дітей: історія і сучасність. Дрогобич : Ред.-вид. відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2013. 100 с.

32. Хиляк Н.-М. Кантатно-ораторіальна та симфонічна творчість М. Ластовецького: жанрово-стильові особливості. Дипломна робота для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Львів : ЛНМА імені М.В. Лисенка, 2019. 47 с.

33. Ярмо М. Здобутки особистості: Творчий портрет композитора М. Ластовецького. // Галицька зоря. 1997. № 4. 11 січня.

REFERENCES

1. Bermes, I. (2009). The life dominants of Mykola Lastovetsky [Zhyttievi dominanty Mykoly Lastovetskoho. *Ukrainian culture: past, present, ways of development [Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shlyakhy rozvytku]*. Rivne, Iss. 15 (Vol. I). pp. 225-232 [in Ukrainian].

2. Hordelianova, Y. M. Lastovetsky's cycle «12 rational sketches in dodecaphonic technique» for piano (to the question of genre of style synthesis) [Tsykl M. Lastovetskoho «12 ratsionalnykh eskiziv v dodekafonni tekhnitsi» dlia fortepiano (do pytannya zhanru stylovoho syntezu)]. Available at : https://www.academia.edu/37491873/M.Lastovetsky_s_cycle_Twelve_rational_sketches_in_dodecaphony_for_piano_to_the_question_of_the_genre_of_stylistic_synthesis_ (accessed: 22.12.2019) [in Ukrainian]

3. Hrabovsky, V. (2007). Antimony of Mykola Lastovetsky's creativity (about the author) [Surmy tvorchoosti Mykoly Lastovetskoho (pro avtora)]. *Mykola Lastovetsky. Piano pieces for children and youth. Collection 1 [Mykola Lastovetskyi. Fortepianni piesy dlia ditei ta yunatstva. Zoshyt 1]*. Lviv : TeRus. pp. 7-8 [in Ukrainian].

4. Dyka, N. (2007). Foreword [Perednye slovo]. *Mykola Lastovetsky. Piano pieces for children and youth. Collection 1 [Mykola Lastovetskyi. Fortepianni piesy dlia ditei ta yunatstva. Zoshyt 1]*. Lviv : TeRus. pp. 3-4 [in Ukrainian].

5. Kovalska-Frait, O. (2008). Modern composer and folklore (piano pieces by Mykola Lastovetsky for youth) [Suchasnyy kompozytor i folklor (fortepianni piesy Mykoly Lastovetskoho dlia molodi). *Art Studies Studios [Studii mystetstvoznavchi]*. Kyiv: Institute of Art Studies, Folklore and Ethnology named after Maxym Rylsky NAS of Ukraine. No. 2 (22). pp. 116-121 [in Ukrainian].

6. Kosynska, Ye. (2018). Methodical recommendations on the musical interpretation of the artistic and figurative sphere of «Rational Sketches» by Mykola Lastovetsky (based on impressions and reflections) [Metodychni rekomendatsii shchodo muzychnoi interpretatsii khudozhno-obraznoi sfery «Ratsionalnykh eskiziv» Mykoly Lastovetskoho (na osnovi vrazhen i rozdumiv)]. *Mykola Lastovetsky. Piano pieces for children and youth (collection 4) [Mykola Lastovetskyi. Fortepianni piesy dlia ditei ta yunatstva (zoshyt 4)]*. Drohobych : Posvit. pp. 142-145 [in Ukrainian].

7. Lastovetska, L. (2018). An analysis of Mykola Lastovetsky's choral cycle «Melodies of sadness and hope». Words by Lesia Ukrainka [Analiz khorovoho tsyklu Mykoly Lastovetskoho «Melodii smutku i nadii» na slova Lesi Ukrainky]. *Ukrainian music [Ukrainska muzyka]*. Lviv. Vol. 1 (27). pp. 59-68 [in Ukrainian].

8. Lastovetska, L. (2012). The genre of folk song treatment in the choral work of Mykola Lastovetsky (on the example of the treatment “The lush mountains grew sad”) [Zhanr obrobky narodnoi pisni u khorovii tvorchoosti Mykoly Lastovetskoho (na prykladi obrobky “Zazhuryly si buinii hory”). *Youth and market: a monthly scientific-pedagogical journal [Molod i rynek: shchomisiachnyi naukovo-pedahohichnyi zhurnal]*. Drohobych. No. 9 (92). pp. 121-125 [in Ukrainian].

9. Lastovetska, L. (2018). Genre and style paradigm of Mykola Lastovetsky's cantata «The song about Chornovil» [Zhanrovo-stylova paradyhma kantaty «Pisnia pro Chornovola» Mykoly

Lastovetskoho]. *Ukrainian culture: past, present, ways of development [Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku]*. Rivne : RSPU. Vol. 28. pp. 268-274 [in Ukrainian].

10.Lastovetsky, M. (2007). Piano pieces for children and youth. Collection 1. [Fortepianni piesy dlia ditei ta yunatstva. Zoshyt 1]. Lviv : TeRus. 100 p. [in Ukrainian].

11.Lastovetsky, M. (2015). Piano pieces for children and youth (collection 2). [Fortepianni piesy dlia ditei ta yunatstva (zoshyt 2)]. Drohobych: Kolo, 2]. Drohobych: Kolo. 116 p. [in Ukrainian].

12.Lastovetsky, M. (2016). Piano pieces for children and youth (collection 3) [Fortepianni piesy dlia ditei ta yunatstva (zoshyt 3)]. Drohobych: Posvit. 128 p. [in Ukrainian].

13.Lastovetsky, M. (2018). Piano pieces for children and youth (collection 4) [Fortepianni piesy dlia ditei ta yunatstva (zoshyt 4)]. Drohobych: Posvit. 148 p. [in Ukrainian].

14.Lastovetsky, M. (2019). Piano pieces for children and youth (collection 5) [Fortepianni piesy dlia ditei ta yunatstva (zoshyt 5)]. Drohobych: Posvit. 148 p. [in Ukrainian].

15.Lelo, Z. (2018). Spring gift to children, or wanderers of the General Piano Department [Vesnianyi darunok ditiam, abo mandry viddilu zahalnoho fortepiano]. Available at : <http://new.ddmu.org.ua/2018/04/05/> (accessed: 22.12.2019) [in Ukrainian]

16.Lelo, Z. (2017). The all-encompassing power of Mykola Lastovetsky's music [Vseobiednuiucha syla muzyky Mykoly Lastovetskoho]. Available at : <http://new.ddmu.org.ua/2017/12/22/> (accessed: 22.12.2019) [in Ukrainian].

17.Lelo, Z. (2019). Printed novelties of Mykola Lastovetsky [Drukovani novynky Mykoly Lastovetskoho]. Available at : <http://new.ddmu.org.ua/2019/10/24/> (accessed: 22.12.2019) [in Ukrainian].

18.Lelo, Z. (2018). From the series – «Echoes of the Festival». Music born in the heart, or Mykola Lastovetsky's treasury of folk wisdom [Iz serii – «Vidlunnia festyvaliu». Muzyka narodzhena u sertsii, abo Skarbnychka narodnoi mudrosti Mykoly Lastovetskoho]. Available at : <http://new.ddmu.org.ua/2018/03/05/> (accessed: 22.12.2019) [in Ukrainian].

19.Lelo, Z. (2019). Mykola Lastovetsky: the spirit of creativity at the turn of the century [Mykola Lastovetskyi: dukh tvorchoosti na peretyni vikiv]. Available at : <http://new.ddmu.org.ua/2019/11/13/> (accessed: 22.12.2019) [in Ukrainian].

20.Lelo, Z. (2017). Music for children by Mykola Lastovetsky through the prism of creativity of the General Piano Department. [Muzyka dlia ditei Mykoly Lastovetskoho kriz pryzmu tvorchoosti viddilu zahalnoho fortepiano]. Available at : <http://new.ddmu.org.ua/2017/11/29/> (accessed: 22.12.2019) [in Ukrainian].

21.Moiseyenko, N. (2015). Dodecaphonic technique of writing in modern piano music (on the example of the cycle «Rational sketches» by M. Lastovetsky [Dodekafonna tekhnika pysma v suchasni fortepianni muzytsi (na prykladi tsyклу «Ratsionalni eskizy» M. Lastovetskoho)]. *Youth and market: a monthly scientific-pedagogical journal [Molod i rynek: shchomisiachnyi naukovopedahohichnyi zhurnal]*. Drohobych. No. 9 (128), September. pp. 163-170 [in Ukrainian].

22.Moiseyenko, N. (2018). Methodical recommendations for the study of dodecaphonic writing technique on the example of the piano cycle «Rational Sketches» by M. Lastovetsky [Metodychni rekomendatsii po vyvchenni dodekafonnoi tekhniky pysma na prykladi fortepianno-ho tsyклу «Ratsionalni eskizy» M. Lastovetskoho]. *Mykola Lastovetsky. Piano pieces for children and youth (collection 4) [Mykola Lastovetsky. Fortepianni piesy dlia ditei ta yunatstva (zoshyt 4)]*. Drohobych : Posvit. pp. 129-141 [in Ukrainian].

23.Moiseyenko, N. (2007). Piano pieces for children and youth (an attempt of analysis). [Fortepianni piesy dlia ditei ta yunatstva (sproba analizu): Metodychna rozrobka]. Drohobych, 14 p. [in Ukrainian].

24.Nimylovyh, O., Dzik, O. (2009). Piano cycles «Boyko's samples» and «Boyko's wedding» by Mykola Lastovetsky and their role in the enriching of the educational and pedagogical repertoire [Fortepianni tsyклы «Boikivski obrazky» ta «Boikivske vesillia» Mykoly Lastovetskoho ta

yikh rol u zbahachenni navchalno-pedahohichnoho repertuaru]. *Youth and market: a monthly scientific-pedagogical journal*. [Molod i rynok: shchomisiachnyi naukovopedahohichnyi zhurnal]. Drohobych, № 1 (48). pp. 16-21 [in Ukrainian].

25.Pyts, B. (1998). Author's concert of Mykola Lastovetsky [Avtorskyi kontsert Mykoly Lastovetskoho]. *Galician Star [Halytska zoria]*. June 23 [in Ukrainian].

26.Putyatytska, L. (2004). Psalms of David [Psalty Davyda]. Drohobych. 48 p. [in Ukrainian].

27.Rudavska, O. (2019). Easter yahilkas in Mykola Lastovetsky's over-singing [Velykodni yahilky v perespivakh Mykoly Lastovetskoho]. Available at : <http://new.ddmu.org.ua/2019/05/17/> (accessed: 22.12.2019) [in Ukrainian].

28.Rudzinska, I (2002). Analytical and performing analysis: Methodical development «M. A. Lastovetsky. Children's Piano Pieces». [Analitichno-vykonavskyi analiz: Metodychna rozrobka «M. A. Lastovetskyi. Dytiachi piesy dlia fortepiano»]. Staryi Sambir. 34 p. [in Ukrainian].

29.Semkiv, N. (2001). Dedicated cantatas of M. Lastovetsky. [Prysviatni kantaty M. Lastovetskoho]. *Galician Star [Halytska zorya]*. No. 3. February 2. P. 5 [in Ukrainian].

30.Solovei, L., Dmytrieva, O. (2007). Strokes to the creative portrait of Mykola Lastovetsky. [Shtrykhy do tvorchoho portretu Mykoly Lastovetskoho]. Drohobych. 25 p. [in Ukrainian].

31.Frait, O. (2013). Piano albums and cycles of Ukrainian composers for children: history and modernity. [Fortepianni albomy ta tsykly ukrainskykh kompozytoriv dlia ditei]. Drohobych: the Ivan Franko State Pedagogical University. 100 p. [in Ukrainian].

32.Khyliak, N.-M. (2019). Cantatas, oratory and symphonic creativity of M. Lastovetsky : genre and style features [Kantatno-oratorialna ta symfoniczna tvorchist M. Lastovetskoho : zhanrovo-stylovi osoblyvosti]. Diploma work for the Bachelor's Degree. Lviv : the Mykola Lysenko Lviv National Academy of Music. 47 p. [in Ukrainian].

33.Yarko, M. (1997). Achievements of personality: creative portrait of composer M. Lastovetsky [Zdobutky osobystosti: Tvorchyi portret kompozytora M. Lastovetskoho]. *Galician Star [Halytska zorya]*. No. 4. January 11 [in Ukrainian].

ZORIANA LASTOVETSKA-SOLANSKA

Lastovetska-Solanska Zoryana, Ph.D in Art Sciences, Associate Professor, the History of Music Department at the Mykola Lysenko Lviv National Academy of Music.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6606-9831>

«PIANO PIECES FOR CHILDREN AND YOUTH» BY MYKOLA LASTOVETSKY: THE IMAGINATIVE AND THEMATIC DIMENSION

Relevance of the study. Creating music for children is an important and morally responsible task. The musical material mastered during the study by the growing musicians mostly projects their musical taste and forms an individual musical thesaurus. **Main objective of the study** – to consider the vectors of the imaginative and thematic range of the M. Lastovetsky's piano works on the example of his five piano collections. **The methodology** of the article is based on the application of musicological, artistic, culturological and analytical approaches. An important need in creating works for children of didactic orientation has been revealed. The piano works of the modern Ukrainian composer, a member of the National Union of Composers of Ukraine Mykola Lastovetsky are characterized. His five collections of «Piano Pieces for Children and Youth», published in recent years, are considered. The composer has written them for pianists of varying degrees – from primary to professional. It is stated, that a large number of miniatures have been united into cycles, combined by a certain imaginative and thematic, dramaturgic or compositional principle. Genre (song, dance, marching) and multifaceted figurative and thematic priorities of piano

compositions are researched. Among the leading imaginative and thematic spheres are children's and folk-national themes, fairy-tales and legendary-mythological themes, ritual actions, images of the nature, historical themes, lyrical and romantic reflections, oriental, religious themes, images of birds and animals. National motives and the sphere of the lyrics are identified as priority. It is revealed that a number of works are distinguished by a bright national specificity, have Boykos folklore coloring. **Scientific novelty.** For the first time in Ukrainian piano music M. Lastovetsky combined dodecaphonic technique with Boyko's folklore («Rational Sketches»), used the term «perespivy» as a separate genre variety («Light Piano «Perespivy» of Galician Yagilkas»), created «Fifty Polyphonic Canon Pieces on the Themes of Ukrainian Folk Songs». **Conclusions.** Most of miniatures are programmatic, associational and sound imaginative. The imaginative and thematic, genre and stylistic, compositional and semantic means of the analyzed piano compositions are inspired by the M. Lastovetsky's creative imagination. The importance of teaching the modern generation of young pianists on the works of Ukrainian composers of the past and present is emphasized.

Keywords: composer M. Lastovetsky, creativity for children, piano, genre.

Ластовецкая-Соланская З. Н. «Фортепианные пьесы для детей и юношества» Николая Ластовецкого: образно-тематическое измерение. Выявлено острую актуальность в создании произведений для детей дидактического направления. Рассмотрено и охарактеризовано фортепианное наследие современного украинского композитора, члена Национального союза композиторов Украины Николая Ластовецкого. Проанализированы его пять сборников «Фортепианных пьес для детей и юношества», изданных в последние годы, предназначенных для пианистов с разным уровнем подготовки – от начального до профессионального. Указано, что значительную часть миниатюр композитор объединил в циклы за определённым образно-тематическим, драматургическим или композиционным стержнем. Акцентируется внимание на жанровых (песенных, танцевальных, маршевых) и многогранных образно-тематических приоритетах фортепианных композиций. Среди ведущих сфер выделены: детская и народно-национальная тематики; сказочные и легендарно-мифологические сюжеты; ритуально-обрядовые действия; образы природы; исторические темы; лирико-романтические рефлексии; ориентальная и религиозная тематики; образы птиц и животных. Отмечены приоритетные направления – народно-национальный и сфера лирики. Выявлено, что ряд произведений отмечаются яркой национальной спецификой, бойковским народно-песенным колоритом. Выделено программно-образительный и ассоциативный характер большинства миниатюр. Констатируется, что образно-тематические, жанрово-стилевые, композиционные и семантические средства анализируемых фортепианных композиций обозначены креативностью мысли Н. Ластовецкого. Впервые в украинской фортепианной музыке он объединил додекафонную технику с бойковским фольклором («Рациональные эскизы»), употребил термин «перепевы» для обозначения отдельной жанровой разновидности («Легкие фортепианные “перепевы” галицких ягилок»), создал «Пятьдесят полифонических пьес-канонов на темы украинских народных песен». Отмечена важность обучения нынешней генерации юных пианистов на произведениях украинских композиторов прошлого и современности.

Ключевые слова: композитор Н. Ластовецкий, творчество для детей, фортепианное наследие, жанр.